Poštnina plačana v gotovini.

Leto XIV., št. 18. V Ljubljani, 25. septembra 1927.

V organizaciji je moč, kolikor moči — toliko pravice.

DELAVEC

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Gradišče štev. 2.

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.
Stane posamezna številka Din 2·—, mesečno Din 4·—, celoletno Din 48. — Za člane izvod po 1.— Din.
Oglasi po ceniku.
Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.
Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije so poštnine proste.

Ljubljanski delavci! Stanovanjski najemniki!

Potem, ko je vlada nasilno razgnala ljubljanski občinski svet pod županovanjem pokojnega s. Periča, so sicer demokratski in klerikalni komisarji skrbeli za to, da je bila lepo razsvetljena Aleksandrova cesta na čast presiti burzuaziji, delavske družine pa so pustili vedriti v dežju in blatu za šentpeterskim farovžem, kakor vam kaže ta slika.

Pod ministrovanjem dr. Gosarja je vlada ukinila stanovanjsko zaščito. Hišni posestniki so se okorajžili po tem nesocialnem, reakcionarnem činu klero-radikalne vlade in se pripravljajo, da na zimo postavijo najemnike pred hišni prag.

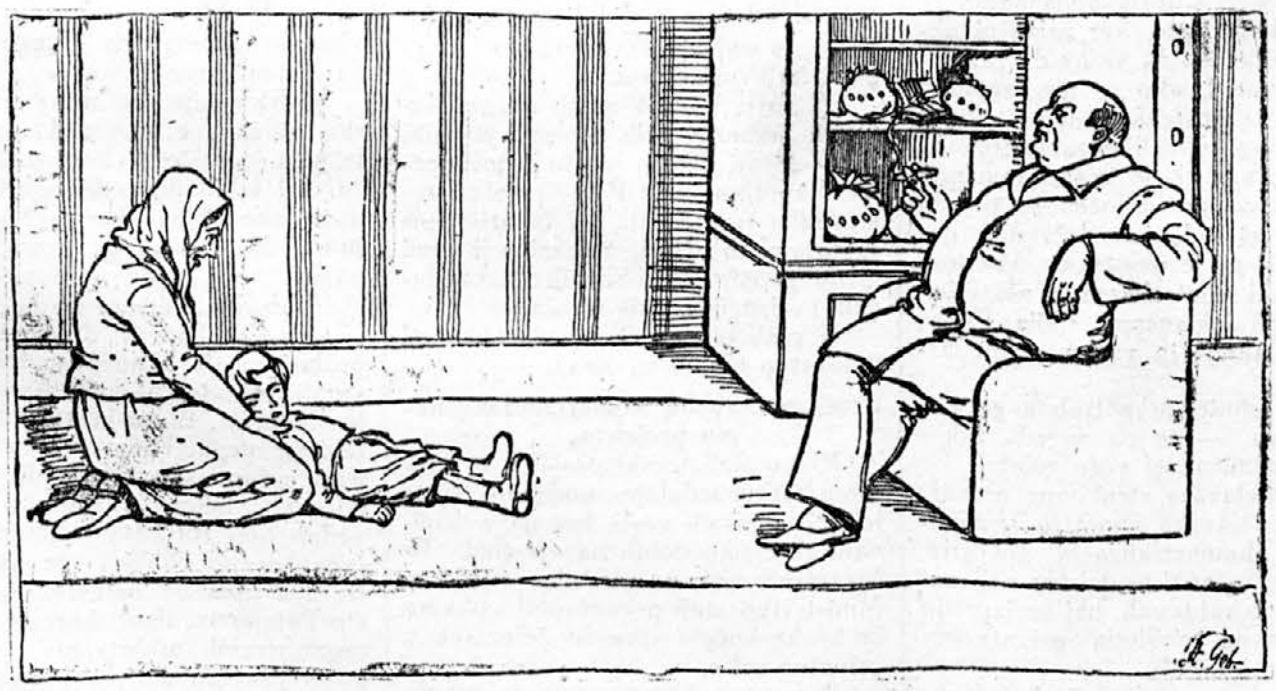

Delavci, uradniki, najemniki! Ako hočete, da bodo vaše družine pod toplo streho, pokažite 2. oktobra na dan občinskih volitev v Ljubljani figo vsem strankam hišnih oderuhov, t. j. demokratom, klerikalcem in radikalom ter glasujte

za delavski socialistični občinski svet,

ki bo zgradil

cenena stanovanja,

kakor jih je že pričel graditi pod županovanjem s. Periča.

2. oktobra je usoda Vaših družin v Vaših rokah: 9000 proletarskih volilcev je v Ljubljani!
Glasujte za delavsko listo!
Rešite sebe in svoje družine pred grozečo bedo!
Delavski občinski svetniki bodo pozitivno delali za Vaše interese!

Občinska politika in strokovne organizacije.

Letos so se vršile skoro po celi Sloveniji občinske volitve. Pred durmi imamo pa še volitve v dve največji občini, to je Ljubljana in Maribor.

Strokovne organizacije sicer niso poklicane direktno sodelovati pri takih volitvah, toda s tem še ni rečeno, da mora biti njim vseeno kdo sedi v upravi občine. Občinska politika, če je dobra je lahko prav velika opora strokovnim organizacijam v njihovem stremljenju po zboljšanju delavskega položaja. Našteli bomo tu le nekaj panog, ki jih občine lahko rešijo na veliko korist strokovnih organizacij.

Vsaka, nekoliko večja občina ima svoja podjetja: mesnice, elektrarne, plinarne, hranilnice itd.

Če ima delavstvo dovolj zastopstva v občinskem svetu je čisto jasno, da je za nameščence teh podjetij strokovno gibanje mnogo olajšano. Pridobe si na ta način boljše delovne pogoje in občina postane vzor-delodajalca, ki z dobrim zgledom razbija zakrknjenost privatnih delodajalcev.

Še jačja je stran občine v pogledu socialne politike. Občine, ki pridejo pod delavski vpliv lahko prav mnogo store za zmanjšanje stanovanjske krize. Z gradbeno akcijo pospešujejo povrh še brezposelnost. Ustanove lahko fonde za podporo brezposelnim, onemoglim. Mogočno lahko podpro borbo za starostno zavarovanje itd. Sicer je res, da imajo majhne občine mala sredstva in morejo le v manjši meri podpirati take socialnopolitične ustanove. Ali velike občine pa imajo velika sredstva in lahko izdatno podpro stremljenja socialističnega proletariata.

Ljubljana n. pr. ima letnih dohodkov okoli **28 milijonov** dinarjev. Če pomislimo, da ima Delavska zbornica, katere obseg se pa rasteza na celo Slovenijo, samo **2 milijona** dinarjev dohodkov, potem šele lahko presodimo, koliko bi se dalo storiti koristnega za proletariat, če si bo znal ta pri volitvah zagotoviti primerno moč v občinskem svetu.

Naj povemo še eno stvar, ki bo upravičila vsakega strokovno organiziranega delavca, da se bo čim bolj zanimal za občinske volitve: Ljubljanska občina ima v svoji upravi tudi Mestno hranilnico ljubljansko. Ta denar (preko 100 milijonov) je zbran po večini od malih ljudi. G. tovarnar Polak (Indus) pa ima iz te hranilnice okoli 25 milijonov posojila prav po ugodni obrestni meri.

To posojilo uživa torej tisti g. Polak, ki v svoji usnjarski tovarni absolutno ne trpi naše strokovne organizacije in zahteva od vsacega delavca, ki ga sprejme v delo, da podpiše izjavo, da se ne bo strokovno organiziral!

Takih Polakov je več, ki uživajo cenena posojila ali imajo drugačen zaslužek od občine. Ali bi ne bilo dobro, da bi imeli socialistični delavci toliko vpliva, da bi preprečili posojila takim ljudem, ki so zakleti sovražniki naših strokovnih organizacij?

To vsi premislite, potem se pa odločite in skrbite, da bo socialistična zmaga pri občinskih volitvah tem sijajnejša!

Racionalizacija dela v Jugoslaviji.

Vprašanje racionalizacije dela zaposluje danes svetovno gospodarstvo. V »Delavcu« smo že večkrat spregovorili o tem. Kajti naše strokovne organizacije ne morejo voditi prave gospodarske politike, ako ne poznajo razvoja gospodarstva.

Z racionalizacijo jugoslovanskega gospodarstva se je obširno pečal zadnji kongres jugoslovanskih **inženerjev** v Zagrebu. Tozadeven sklep njihovega kongresa pravi med drugim sledeče:

»Reševanje povojnih gospodarskih in socialnih problemov je dovedlo najnaprednejše svetovne države do spoznanja, da se da uničene duhovne in materialne dobrine nadomestiti samo z **znanstveno organizacijo dela**, t. j. z ekonomičnim izkoriščanjem sposobnosti celokupnega naroda in njegovega prirodnega bogastva.

Vsako delo mora biti ekonomično in racionalno. Pri najmanjši porabi sile, časa in materiala ustvariti najboljše in najcenejše. To se doseže samo z novimi delovnimi načini, do katerih pridemo potom boretičnih proučavanj in poskusov. Torej ni dovolj samo delati in štediti, ampak treba je racionalno delati in nacionalno štediti. Predpostavke (domneve) je treba nadomestiti z dokazi, slučaj s premišljenim načrtom; od diletantstva ni nesigurnega eksperimentiranja (poskušanja) je treba preiti na strokovnjaško sposobnost in uporabo znan-

stvenih rezultatov v življenju. Na ta način se bomo izognili mnogim nepotrebnim izgubam — kar pomeni korist za poedinca in prihranek za narodno gospodarstvo.

V kratkem povedano: vse privatno in javno življenje, vsa praksa mora biti sistematično zgrajena na znanstvenih temeljih, t. j. biti mora znanstveno organizirana. Izvedba tega bo mogoča, ako se bodo v tej meri vzgajali ljudje in ako se bo postavljalo prave ljudi na pravo mesto.

Te ideje novih delovnih načinov so še uporabile z nepričakovanim uspehom ne samo v industriji, trgovini in poljedelstvu, temveč tudi v privatni in javni upravi, a v novejšem času se uvajajo tudi v hišno gospodarstvo. Z znanstveno organizacijo dela je postala Amerika v sorazmerno kratkem času gospodarsko središče sveta. Začetniki in razširjevalci te nove znanosti so inženjeri. Poznana so imena: Tayler, Gilbreth, Emerson, Herbert in mnogo drugih v Ameriki, Chatelieu in Tailor v Franciji, Karlo Adamiecki v Poljski.

Prvi **mednarodni kongres za znanstveno organizacijo** dela v Pragi pomeni v razvoju znanstvene organizacije dela novo periodo. Od tega časa je znanstvena organizacija dela postala mednaroden faktor.«

Nato pravijo inženerji v resoluciji, da bodo ustanovili za Jugoslavijo

nacionalni odbor za znanstveno organizacijo dela.

Ta odbor naj bi podpirala tudi država.

O **socialni** strani nacionalizacije dela resolucija ne govori.

Proletarci nismo bili in ne bomo nikdar proti napredku. Zato smo tudi za boljšo organizacijo dela. V Nemčiji se ta reorganizacija izvaja z vso silo. Delavstvo je tam postavilo svoje stališče: za racionalizacijo dela ob **sodelovanju delavskih strokovnih organizacij** pod pogojem da se za večjo produkcijo **zvišajo plače** in da se poveča **kupna moč** prebivalstva. Na ta način izvedena racionalizacija dviga **splošno blagostanje.** Vsak drug način (primer TPD!) pa škoduje delavstvu in celotnemu prebivalstvu ter koristi le par delničarjem. — Zato je treba vsak drug način odklanjati.

Če noče naše delavstvo priti v še slabše razmere, mora iti v

razredne strokovne organizacije,

ker le z njimi bo moglo uveljaviti svoje interese.

Proti izročitvi železnic in rudnikov privatnemu kapitalu!

Sedanje gospodarstvo v državnih rudnikih in na državnih železnicah.

Težko se bo našel kdo, ki bi si upal trditi, da je sedanje gospodarstvo v naših državnih podjetjih.

Cela knjiga bi se dala napolniti s primeri, kako se tu danes slabo gospodari in kako bi se ne smelo gospodariti. Železničarjem bo še v živem spominu, kako so lansko leto pozabili dati v državni proračun potrebne kredite za naše železniške delavnice in za obnovo prog. Posledica tega je bila grozeča redukcija delavcev in obustava del, ki jih je smatrala železniška uprava sama za nujno potrebne.

Ob času pomanjkanja vagonov so stali vagoni po delavnicah in progah nepopravljeni, — samo ker ni bilo za njih popravilo potrebnih kreditov, dohodki od železnic pa se v to svrho niso mogli in smeli vporabljati, ker stekajo ti dohodki v skupne državne blagajne.

Tudi pri državnih rudnikih ni dosti bolje.

Piscu teh vrstic se je pojasnjevalo ob priliki neke intervencije, da bi se dal doseči v enem naših državnih rudnikov mnogo večji povprečni izkupiček, ako bi se stiskal premogov zdrob v brikete, — za kar pa do takrat ni bilo mogoče doseči potrebnih kreditov.

S tem stanjem v državi ni nihče zadovoljen. Ne delavci, ne takozvani predstavniki gospodarskih krogov, celo tisti ne, ki stoje na čelu državnih podjetij.

Minister prometa je v svojem ekspozeju, ki ga je imel v narodni skupščini, ko je utemeljeval potrebo pooblastila, da sme postaviti železniško upravo na komercielno podlago, sedanje stanje takole orisal:

Po zakonu o državnem računovodstvu se mora knjižiti vsak izdatek za nabavo strojev v delavnici, ki gre često v visoke milijone, kot izguba, dasiravno, je jasno, da bo služil stroj več let in da bi se smel vpisati v enem letu le del tega izdatka v izgubo.

S tem se ustvarja umetno pasivnost železnic.

Druga nelogičnost je pri dohodkih. Glavna kontrola ne dovoljuje, da bi se pomotoma plačana vozarina kratkim potom vrnila, temveč zahteva za vsako tako povračilo v smislu zakona posebno rešenje, ki ga more izdati le glavna kontrola sama.

Nešteto takih prošenj leži v raznih uradih in ovira delo, na drugi strani pa mora nositi država ogromne pravdne stroške s strankami, ki so se naveličale čakati po več let na svoj denar.

Mnogo takih primerov bi se dalo še navesti, ki bi jasno kazali, da sedanje stanje ni dobro in da se tudi delavstvo nima nobenega razloga zanj ogrevati.

Mislimo pa, da lahko prepustimo zainteresiranim delavcem in nameščencem, da si to sliko še izpopolnijo.

Namere privatnega kapitala.

Privatni kapital hoče črpati iz tega dokaz, da more uvesti tu edino privaten kapital red in smotreno organizacijo. On pravi: Kjer ni privatnega delničarja in ozira na dobiček, tam se vseh teh neštetih slabih strani sploh ne da odpraviti.

Kaj pravimo mi na to?

Če bi bilo res tako, bi bil v tem tudi težak dokaz proti izvedljivosti in smotrenosti družabnega gospodarstva sploh. Toda v resnici ni tako.

Če bi prišle železnice v roke privatnih akcijonarjev, bi ti akcijonarji strigli svoje kupone, pravo upravo pa bi vodili nastavljenci, teh akcijonarjev. In vendar je verjetno, da bi bila uprava v tem slučaju bolja kakor je sedaj. Zakaj? Zato, ker privatni akcijski kapital ve, da se ne da razumno gospodariti, ako se ne prepušča posameznim gospodarskim edinicam, kolikor mogoče velike samostojnosti in samouprave. Zato je tam razumno gospodarstvo po določenem načrtu mogoče, pri sedanjem državnem gospodarstvu pa je nemogoče. Pretiran gospodarski centralizem z neštetimi nadrejenimi inštancami ubija vsako enotnost akcije in vsako gospodarstvo.

Vsaki edinici je potrebna gotova samouprava, — to pa seveda tako, da tvori edinica del višje celote.

Če so delavske strokovne organizacije ali delavske zbornice kedaj o takozvani komercializaciji govorile, so hotele povdariti ta dejstva napram tistim, ki so zahtevali, naj se izročijo naša državna podjetja privatnemu akcijskemu kapitalu.

Načelo komercializacije je za enkrat v finančnem zakonu tudi osvojeno. Tam se govori o komercializaciji, ne pa o prodaji železnic. To stališče ni zmagalo radi delavskega pokreta in zato, ker smo se izrekli mi zato, temveč zato, ker imajo tudi državni in vojaški krogi še pomisleke pred tem, da bi izročili železnice privatnemu kapitalu.

Pritisk gospodarskih krogov.

Privatni kapital je dobro razumel, da to ni tisto, za čemur on teži. On bije v svojih gospodarskih listih že mesece ljut boj **proti komercializaciji rudnikov in železnic.**

Tako piše »Privredni pregled« z dne 19. junija.

V pogledu eksploatacije železnic sta mogoča pred vsem dva tipa: **železnice v državnih rokah in železnice v privatnih rokah.**

Minister saobračaja nima poguma, da bi priporočil sistem **privatnih** železnic, zato obeta nekaj novega, komercializacijo železnic. On hoče izločiti železnice iz splošnega državnega gospodarstva. On hoče napraviti iz njih posebne gospodarske edinice z dvojnim knjigovodstvom, lastnim, bilanciranjem, rezervnimi fondi, amortizacijo itd.

V tem pa ni bistvo stvari. Če ne poseže vmes privatni akcijonar, tudi komercializirane železnice ne morejo biti nič boljše od sedanjih.

Te misli se ponavljajo v neštetih varijantah v vseh gospodarskih revijah.

Proti privatnim železnicam!

Delavska parola proti tem prizadevanjem se mora glasiti: **Proti privatnim železnicam!** Ne more pa biti naša parola **proti komercializaciji železnic,** ker se proti tehničnemu napredku — in komercializacija železnic bi pomenila tehnični napredek, tudi delavstvo ne sme boriti, — vsaj v kolikor je razumno in v kolikor ne gre tu za nepošteno politiko, ki žonglira s temi izrazi na nepošten način, ker hoče kuhati pri tem ognju svojo pokvarjeno politično juho.

Poleg tega, da alarmiramo javnost v odpor proti nakanam privatnega kapitala, kateremu v **nasprotju z besedilom zakonskega pooblastila** —, v ministrstvu saobračaja in ministrstvu za šume in rude vedno bolj podlegajo, je naloga delavskih organizacij, da opozorijo na nevarnosti, ki bi jih mogla imeti tudi pravilno izvedena komercializacija za delavstvo.

Res je, da je v pojmu komercializacija že nekaka smernica k racionaliziranju obratovanja, k takemu obratovanju, kjer se skuša doseči z manjšimi sredstvi večje uspehe obratovanja.

V kolikor se dosega to s tehnično in upravno izpopolnitvijo obratovanja in z odpravo nepotrebnega dela, je to tudi delavstvu v korist.

Svariti pa je treba pred onim lažiracionaliziranjem, ki se uvaja v privatnokapitalistične obrate.

Kaj ima gospodarstvo kot celota od tega, če se podaljša n. pr. delovni čas in skuša izbiti iz delavca zadnjo energijo, — ako se mečejo na drugi strani pri tem delavci, ki so postali nepotrebni, na cesto, kjer ostajajo brez posla. Tu se kaže suficit le v individuelnem privatnem gospodarstvu. Če pa gledamo na to narodnogospodarsko, smo dobili napram dobičku na eni strani, mnogo večjo izgubo na drugi strani.

Vstvarja se isto, samo ob nadčloveških naporih enih in pri popolni brezdelnosti drugih mesto s povprečnim naporom vseh. Poleg tega obstoje velike nevarnosti, da bi prišli pri spremembah zlasti železničarji tudi glede svojih pridobljenih pokojninskih in drugih pravic na slabše.

V vseh teh ozirih bo moralo stati delavstvo budno na straži.

Proti sedanjemu komercializacijskemu projektu.

Komercializicijski projekt, ki se v ministrstvu izdeluje, poznamo sicer le iz časopisnih vesti, ker ga v originalu še nismo dobili na vpogled. Te časopisne vesti pa obetajo vse slabo. Ministrstvo stoji preveč pod vplivom onih, ki hočejo spraviti železnice v privatne roke.

Delavstvo bi se smelo in moglo zadovoljiti le z načrtom, ki bi dajal narodni skupščini moč, da nastavlja upravo od časa do časa **popolnoma svobodno.** Ta pravica se ne sme prenesti na razne gospodarske in druge korporacije, ker bi bile v tem slučaju te korporacije gospodarji železnic, ne pa država.

S tem pa ni rečeno, da ne sme vzeti narodna skupščina v upravo strokovnjakov iz kroga teh organizacij.

Ali naj sodelujejo tudi zastopniki delavskih strokovnih organizacij in delavskih zbornic v tej upravi?

Vemo, da je to silno delikatno vprašanje, in da je tako zastopstvo v času, ko med delavstvom demagogija tako bujno cvete, silno nehvaležna naloga.

Vendar pa je treba tudi v tem oziru povedati resnico. Resnica je sicer, da bi tak delavski zastopnik v meščanskih upravah ne pomenil mnogo.

Bil pa bi tu, da bi opozarjal vedno o pravem času na vse, kar bi bilo delavstvu v kvar in da bi na prvem viru obrazložil vsako vprašanje s stališča delavskih interesov. Ne delamo si iluzij, da je to mnogo.

Toda, ali ni polovica strokovnih organizacij v današnjih razmerah ravno v tem?

Kar se Delavskih zbornic tiče pa je naravnost žaljivo in protizakonito omalovaževanje te korporacije, ako priteguje ministrstvo k posvetovanju o tako važnih načrtih pač Trgovske, industrijske, obrtne in ne vem še kakšne zbornice, ne pa Delavskih zbornic.

Tako žaljivo postopanje bi moralo zadeti na najodločnejši odpor vse delavske javnosti. Žal, da vidi del te delavske javnosti svojo najvažnejšo nalogo v tem, da poskuša to institucijo še samo blatiti in klevetati.

Upamo, da bo tudi ta del uvidel, da dela baš on nezavestno za interese kapitala, ker jemljejo delavstvu še tiste odporne postojanke, ki mu stoje na razpolago.

Filip Uratnik.

— — —

Op. ur.: Savez železničarjev je za nedeljo 18. tm. sklical anketo, na kateri naj bi se vse del. organizacije sporazumele na eno bojevno stališče v tem važnem vprašanju. Večina je zastopala zgoraj obrazloženo stališče. Bernotovci so pa rekli, da smatrajo za potreben boj proti delavskim strok. organizacijam in ne proti kapitalizmu.

Prvi delavski poslanec.

Več let je gospodaril v Beogradu parlament, v katerem ni bilo nobenega delavskega poslanca niti komunističnega, niti socialističnega.

Pri letošnjih državnozborskih volitvah je štajersko zavedno delavstvo izvolilo delavskega poslanca s. **Petejana,** ki že desetletja deluje živahno in dosledno zlasti v delavskem **strokovnem** gibanju.

Vsedelavski zlet v Ljubljani je pomenil zunanjo manifestacijo pod praporom združenega strokovnega gibanja probujajočega se delavstva. Prvi govornik na tej manifestaciji je bil s. Petejan. Zastopnik naše internacionale s. **Fimen** nas je pozval, da odpravimo to sramoto, da je jugoslovanski parlament brez delavskega poslanca.

Iz Slovenije gre sedaj prvi delavski poslanec v beograjski parlament. Iz juga je pričel l. 1920 razkol, ki je zdrobil mlad delavski pokret. Iz industrijske Slovenije prihaja sedaj preporod delavskega razrednega gibanja.

Mnogo s. Petejan ne bo mogel opraviti tam proti 314 meščanskim poslancem. Trd bo njegov boj. Klevetali ga bodo »Slovenec«, »Jutro« — in »Naprej«. Blato in kamenje bo letelo na njega. Toda on bo razkrinkal vso to lopovsko družbo in zagovarjal nas — izkoriščevalne. Mi se bomo vedno bolj zbirali v organizacijah in organizirano odbijali vse napade. In iz tega boja bo vzrastlo pet, deset, sto Petejanov, tisoči borcev, stotisoči organiziranih proletarcev.

S previdnim, poštenim, socialističnim delom bomo korakali samo naprej in navzgor — nikdar več nazaj.

Živel prvi delavski poslanec!
Živela enotnost proletariata!

S čim naj se peča delavska organizacija?

Naše delavsko gibanje bi mnogo lepše napredovalo, ako bi opustili vodilni in navadni člani osebne zadeve, prepire, prazno govorjenje in zabavljanje — ter bi rajši posvetili ves čas hvaležnejšemu in koristnejšemu delu.

Temu je prav lahko odpomoči, ako je le količkaj dobre volje. Vsaka strokovna podružnica naj se briga predvsem za razmere v svojem obratu za pridobivanje novih članov, za vzgojo članov itd. Politične spore naj pusti ob strani in naj rajši gleda, da bo imela vse delavce enega obrata v razredni organizaciji. S tem bo najbolj

Knjižnica

prosvetnega odseka Delavske zbornice v Ljubljani, Gradišče št. 2, je

edina delavska

knjižnica v Ljubljani. Ima prav vse slovenske knjige, kar jih je kdaj izšlo, ima najmodernejše hrvatske, nemške in francoske romane ter žnanstvene knjige. Knjige izposoja najceneje izmed vseh knjižnic. Vpiše se lahko vsak delavec, ki se legitimira z izkaznico svoje organizacije ali s kako drugo legitimacijo. Istočasno s knjižnico je odprta tudi

čitalnica,

v kateri je brezplačno na razpolago čitalcem nad 100 časopisov in revij. Sodrugi, obiskujte knjižnico in čitalnico, ki je odprta vsak delavnik od 10.—12. ure dop. in od pol 6.—9. ure zvečer, ob nedeljah in praznikih pa od 9.—12. ure dopoldan.

pomagano organizaciji, delavstvu in socializmu.

Da nazorno pokažemo, kako se da lepo delati brez velikih denarnih sredstev in pri dobri volji, bomo tu na kratko orisali delovanje delavske organizacije v dunajskem okraju **Hietzing.**

V tem okraju so se vršili v preteklem letu sledeči tečaji:

	obisk	število večerov
delavska šola	45	18
ženska šola	60	17
del. zakonodaja v Avstriji	20	8
risarski tečaj	14	12
pravopis in računanje	25	24

Krajši **ciklusi** predavanj so bili sledeči:

	obisk	število večerov
razvoj gospodarstva	30	4
naloge zaupnika	60	5
program socialne demokracije	60	5
kultur. program soc.	90	3
zgodovina socializma	30	4
zgodovina avstrijskega del. gibanja	50	5

Vršilo se je 190 posameznih in 50 skioptičnih **predavanj.**

Predvajalo se je **6 filmov.**

Napravilo se je **51 izletov.**

Vršilo se je več delavskih **dramatičnih** predstav.

V knjižnici se je izposodilo nad 14.000 knjig 126 rednimi obiskovalcem.

Vidite, to je delo. Tako delo je povsod mogoče. Samo složnosti je treba in veselja do dela! Večne zabavljače odpraviti! Iti z dobrim vzgledom naprej!

Sodrugi, začnite povsod resno organizacijsko in kulturno delovati. Ne odlašati! Čim prej boste pričeli, tem prej boste želi uspehe!

Dunajska strokovna šola.

Novembra lanskega leta je »centrala za delavsko izobrazbo« otvorila na Dunaju strokovno šolo, v kateri se vrši vsak teden enkrat večerni pouk in ki bo trajala tri leta. To je zaupniška šola, v katero delegirajo strokovne zveze mlajše, talentirane strokovne člane in članice. Namen šole je **sistematično** izobraziti funkcionarje za sedanje in bodoče naloge strokovnih organizacij. Jedro pouka je: dati učencem **gospodarsko, socialnopolitično in strokovno znanje.** Vzporedno s tem bistrijo učenci svoj razum in se vzgajajo v **duševni samozavesti in socialističnem prepričanju.**

Temu primerno se deli pouk na dva glavna dela:

1. Jedro je: potom vaj uvesti učence v gospodarske, politične in strokovne razmere Avstrije, v upravo strokovnih organizacij, zgodovino del. gibanja in delovno pravo;

2. Okrog tega jedra se suče ves drug pouk: gospodarsko-politično-kulturni **tedenski** pregledi na podlagi »Arbeiterzeitunge«. Učenci morajo sami predavati in s tem se urijo v mišljenju in govoru. Dalje se vrše **diskusijski večeri.** Večkrat dobe učenci **pismene** naloge, ki jih morajo doma napraviti. V vsakem letu napravijo učenci tudi po več **študijskih potovanj** po Avstriji.

Šola.

V prvem letu se je obravnavalo sledeča poglavja: 1. gospodarstvo Avstrije in svetovno gospodarstvo (10 večerov). 2. Državoslovje Avstrije (20 ur). 3. Strok. gibanje v Avstriji (20 br). Za tedenske preglede iz časopisov se je porabilo vsak večer 30 minut.

Diskusijski večeri so obravnavali sledeče: 1. Mož in žena v organizaciji; 2. Kako čitam »Arbeiter-Zeitung« (centralno avstrijsko del. glasilo); 3. Delavčev prosti čas; 4. Volivni rezultati; 5. Svetovna gospodarska konferenca.

Pismene naloge so napravili učenci iz sledečih predmetov: 1. Kako sem prišel v strokovno organizacijo? 2. Kaj mi ugaja in kaj mi ni všeč v moji strok. organizaciji. 3. Katera knjiga mi je najbolj ugajala in zakaj? 5. Sestav moje strok. organizacije; 6. Moji vtisi o prvem letniku strokovne šole.

Študijska potovanja so bila namenjena: gospodarskemu in tehničnemu muzeju na Dunaju, knjižnici Del. zbornice, razstavi »Dunaj in Dunajčani«, uredbi policijskega aparata na Dunaju. Na **osemdnevnem** potovanju po Avstriji so si učenci ogledali najvažnejše industrijske okraje.

Šolo je obiskovalo 17 učencev in 7 učenk.

S to kratko sliko dunajske strokovne šole smo hoteli dati vzpodbude in novih smernic učiteljem in učencem **ljubljanske strokovne šole,** ki se je lani pričela in se bo letos nadaljevala.

Upravni stroški strokovnih organizacij.

V različnih ustanovah je vsota upravnih stroškov različna. V nekaterih zavzemajo ti stroški ogromen odstotek, v drugih majhen. To zavisi pač od **značaja** ustanove in od njenih **nalog.**

Upravni stroški strokovnih organizacij bi morali biti naravno **majhni.** Kajti naloge delavskih strok. organizacij so **bojevne in podporne,** ne pa administrativne.

Procentualna višina upravnih stroškov pa zavisi v strokovni organizaciji tudi od **števila članov** in od višine **članskih prispevkov.** Zveza z 2000 člani s 20 Din članarine ima n. pr. iste dohodke kakor zveza s 4000 člani pri 10-dinarski članarini.

Večina naših strokovnih organizacij ima malo članov in nizke prispevke. Zato so upravni stroški abnormalno **veliki.** Ponekod bi človek rekel, da so upravni stroški prenehali biti sredstvo za agitacijo, in da so postali cilj. Izjemo v strokovnem gibanju delajo tipografi, ki imajo stoprocentno organizacijo in visoke članske prispevke.

Centralizacija raznih organizacij v državi je v pretežni večini posvečala upravne stroške in otežkočila delo pokrajinam, ki so oddaljene od centrale.

Malo število članov in nizki članski prispevki so na jugu mnogo strokovnih zvez onesposobiti za izvrševanje resničnih strokovnih nalog in jih izpremenili v navadne upravne ustanove, ki ogromen del svojih dohodkov porabljajo v upravne svrhe. To nezdravo stanje je največja ovira razvoju strokovnega gibanja v Jugoslaviji.

Ta ovira je zlasti velika radi tegale: Potreba po upravnih stroških ni samo v centralah, temveč tudi v krajevnih podružnicah in pokrajinah. In če so upravni stroški sploh kje potrebni in koristni, so to v posameznih krajih. Na sedanji stopnji razvoja našega gibanja je vzdrževanje krajevnih podružnic najvažnejše. Kajti danes je obstojanje krajevnih lokalov in zbiranje delavcev okrog njihovega družabnega življenja predpogoj za stalnost organizacije.

Iz tega stanja se mora najti izhod. Najbolj zdravo bi bilo povišati članske prispevke in število članov. Tedaj bi krajevne podružnice tudi pri majhni kvoti, ki jim ostane, prišle na svoj račun; pokrajinske in centralne inštance pa bi avtomatično znižale svoje upravne stroške. Zvišanje članov počasi napreduje, zvišanje članskih prispevkov pa je za enkrat v splošnem nemogoče. Za danes je praktično izhodišče v ustanavljanju **krajevnih fondov** in **v povišanju krajevnih in pokrajinskih kvot.**

(Po »Radn. Pokretu«.)

Domači pregled.

Sodrugu Petejanu!

Prvi delavski poslanec s. Petejan je član centralne uprave naše »Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije«.

Centralna uprava mu je poslala sledeč brzojavni pozdrav:

»Zveza privatnih nameščencev se veseli, da je njen član in član centralne uprave izvoljen za poslanca narodne skupščine. Pet tisoč organiziranih privatnih nameščencev upa, da bo v svojem sodrugu imelo svojega zagovornika v parlamentu.«

»V Zvezdi je za večno zaspal.«

Kapitalističen dnevnik »Slovenski Narod« z dne 15. tm. je pod gornjim naslovom priobčil sledečo notico:

»Stražnik Franjo Pišot je danes okoli 6. zjutraj perlustriral Zvezdo ter zapazil na nizki klopi v drevoredu, ki vodi iz srede Zvezde proti Slovenski Matici, ležati nekoga še mladega, precej čedno oblečenega moškega. Potresel ga je in pozval, naj gre domov. Moški se ni zganil. Stražnik ga je pregledal malo natančneje in v svoje začudenje opazil, da je mrtev. Spoznal je v njem 1886. v Ljubljani rojenega sobnega slikarja Jožeta Lipovšeka. Obvestil je policijsko ravnateljstvo, ki je poslalo v Zvezdo komisijo. Zdravnik dr. Polenšek je ugotovil, da je Lipovšek umrl na otrpnjenju srca. Smrt je morala nastopiti že po noči. Truplo so prepeljali v mrtvašnico pri sv. Krištofu, ker pokojnik ni imel stalnega bivališča.

Jože Lipovšek je bil eden onih originalnih ljubljanskih tipov, ki žive »brez strehe, kruha in ljubezni«. Starši so mu pomrli že pred davnimi leti. K nesreči je dobil pred tremi leti še raka na obrazu in zato ni mogel nikjer dobiti trajnega dela. Po leti je hodil na kmete v »štero« ter kmetom sobe slikal, pozimi pa se mu je godilo zelo slabo.«

Takih »originalnih tipov« — kakor imenuje meščanski novinar brezposelne delavce, je mnogo v Jugoslaviji po zaslugi demokratov in klerikalcev, ki na vseh straneh delajo proti socialnemu skrbstvu delavcev.

Delavci! 2. oktobra poskrbite s svojimi volivnimi kroglicami za to, da ne bodo prišli v občinski svet oni, ki puste umirati brezposelne delavce v »Zvezdi«, češ da ni denarja, dočim imajo denar, da postavljajo razne spomenike okrog »Zvezde«.

Izobraževalni tečaji prosvetnega odseka Delavske zbornice v Ljubljani.

Lansko leto je imel prosvetni odsek Delavske zbornice zelo žalostne izkušnje s svojimi izobraževalnimi tečaji: Imel je velike stroške, učenci so pa neredno obiskovali pouk in večina ni plačala šolnine kljub temu, da je bila ta zelo nizka. Vendar je prosvetni odsek sklenil, da tudi letos priredi tri tečaje: **nemški, knjigovodski in srbohrvatski.** Vršil se bo oni tečaj, za katerega se priglasi do 15. oktobra 30 delavcev in privatnih nameščencev, ki se obvežejo, da bodo redno obiskovali pouk in plačevali vsak mesec 10 Din šolnine.

Prijave sprejema tajništvo naše zveze in prosvetni odsek Delavske zbornice v Gradišču št. 2.

Mednarodni pregled.

Internacionalni kongres oblačilnih delavcev.

Precej istočasno s kongresom splošne mednarodne Strokovne zveze se je vršil kongres internacionale oblačilnih delavcev. Zastopanih je bilo 16 držav po 33 delegatih.

Internacionala oblačilnih delavcev ima 308.759 članov.

Najvažnejša točka dnevnega reda je bila: **racionalne delovne metode v oblačilni industriji in njihovi gospodarski vplivi.** K vprašanju

racionalnih delovnih metod

je kongres sklenil sledeče:

Splošno napredujoč tehničen razvoj je ustvaril v zadnjih letih tudi za oblačilno industrijo polno **strojnih novosti,** ki bodo imele za posledico **temeljit preobrat produkcijskih metod.**

Rokodelsko proizvajanje oblačil spodriva vedno bolj in bolj industrijska oblika obratovanja pri uporabljanju najmodernejših strojev in racionalnih delovnih metod.

Brez vsakega ozira na splošne gospodarske posledice bodo evropski podjetniki pospeševali v najhitrejšem tempu ta preobrat. Kajti vsi podjetniki stremijo za tem, da v pogledu racionalizacije produkcije ne zastanejo za vodilnimi industrijskimi deželami.

Neovirano zvišanje produkcije za katero ni zadostnega prodajnega trga radi slabega gospodarskega položaja konsumentnih krogov, bo imelo za posledico **zastoj pri prodaji in brezposelnost.**

Preobrnjenje delovnih metod ni od tega odvisna **pregrupacija** delovnih sil bo odločilnega pomena za delavstvo oblačilne industrije.

Zato bo naloga internacionalne federacije oblačilnih delavcev in njej priključenih zvez, da bodo ta razvoj ne le najbolj čuječe zasledovale, temveč da bodo v interesu delavstva nanj organizatorično čim najbolj vplivale.

V ta namen sklene internacionalna federacija oblačilnih delavcev:

1. O razvoju uvajanja racionalnih delovnih metod, novih strojev, s tem v zvezi izpremenjenega načina izplačevanja mezd, o višini plač in delovnega časa morajo deželne zveze **redno informirati mednarodni zavod,** da bodo vse deželne zveze podučene o vsakokratnem stanju industrije;

2. Boriti se je treba za **čim najvišje mezde,** da se dvigne gmotni položaj in kupna moč delovstva;

3. Čim najbolj **skrajšati delovni čas;**

4. boriti se je treba za **dela prosto soboto;**

5. **enako plačilo za enako delo** brez ozira na to, ali ga opravijo moški ali ženske;

6. **prepoved, zaposlovati ženske pri strojih za likanje.**

V zavesti, da se dajo te zahteve izpolniti le s sklenjeno, močno organizacijo, poziva kongres internacionalne federacije oblačilnih delavcev tovariše vseh dežel, da strnejo vrste,

da **ojačijo svoje organizacije,** da se bomo mogli z uspehom bojevati in da ne bo napredek tehnike postal bič za delavstvo, temveč da postane blagoslov za človeštvo.

Sedež internacionale ostane še nadalje v Amsterdamu in za tajnika internacionale je bil ponovno izvoljen s. Van de **Heeg.**

Naše organizacije.

Kovinarji.

Podružnica SMRJ Ljubljana je imela v nedeljo, dne 18. t. m. svoje polletno člansko zborovanje v dvorani Mestnega doma s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo odbora o dosedanjem delovanju.
2. Lokalni bolniški in brezposelni sklad.
3. Brezposelnost med kovinarji in oddaja naročil v inozemstvu.
4. Razno.

V imenu odbora je podal poročilo s. Pogačar, ki je orisal, da je kljub vsem težkočam imel odbor v svojem delovanju nekaj uspehov. Članstvo je od zadnjega občnega zbora narastlo. Ustanovile so se pri nekaterih strokah posebne sekcije, da bodo zamogli člani istih razviti čim širše delovanje. Odboru je pri njegovem stremljenju mnogo pripomogel tudi zaupniški zbor, ki sestoji v Ljubljani iz resnih in požrtvovalnih sodrugov. Uspelo je tako daleč, da se je članstvo merilo, da ima v Savezu metalskih radnika res organizacijo, ki ga bo ščitila v vseh slučajih.

Opozarjal je, da ima odbor namen v bodoče vpoklicati v življenje še nekaj starih strokovnih sekcij in je obenem apeliral na članstvo, da ga v njegovem stremljenju podpira.

V odsotnosti je podal blagajniško poročilo s. Vrankar, ki je pokazal po blagajniški knjigi, da se je gospodarsko stanje podružnice od zadnjega občnega zbora dvakrat zboljšalo. Tudi v tem pogledu je treba pripoznati zaupnikom, da so svoje naloge častno vršili. Odbor je nudil denarne pomoči vsem, ki so bili v stiski.

Navzoče članstvo je dalo odboru zaupnico za njegovo delovanje; proti je glasoval s. Gorišek.

Pri drugi točki referent opozori člane, da se s 1. decembrom v Ljubljani lokalne podpore I. razreda zvišajo za 100 odstotkov. Naglasil pa je, da po sedanjem izkazu, ako bi se vse članstvo držalo s svojimi prispevki na tekočem, tako bi ne bil nikdo v zaostanku, bi bila dana možnost, da se poveri odbor z nalogo,, da izdela do rednega občnega zbora točen načrt, da se s 1. majem 1928 lokalne podpore zvišajo še za 50 odstotkov. To pa bo možno izvršiti odboru le tedaj, ako ga bo pri tem podpiralo tudi ostalo članstvo in tisti zaspanci, ki so iz navade s svojimi prispevki v zaostanku, zbudilo.

Proti temu so se nekateri oglasili in so bili mnenja, da bi se raje podaljšala doba po letih, kar je tudi sprejemljivo. Odvisi pa seveda vse od volje članstva, kako je ono razumelo, in ako bo pri tem sedovalo.

Odbor je predloge vzel na znanje ter o njih razpravljal na zaupniških sestankih. Članstvo pa naj se od svojih zaupnikov vedno točno informira.

Pri tretji točki sta poročala ss. Tokan in Vrankar, kako skrbe naši kapitalisti za delavce. V času, ko se je brezposelna armada kovinarjev od dne do dne večala, oddajajo razna podjetja (n. pr. Trboveljska premogokopna družba, Mestna občina, pivovarna »Union« itd.) svoja naročila v inozemstvo, ne imajoč pred očmi dejstvo, da je naše delavstvo brez dela na cesti. V tem pogledu so zbrani kovinarji najodločneje protestirali ter sprejeli resolucijo, ki naj se pošlje na vsa merodajna mesta in se jih opozori, da kovinarji takemu načinu gospodarstva nasprotujejo.

Po sprejeti resoluciji je predsednik pozval navzoče članstvo, da se mora zavedati, da smo v tem prešli v novo fazo boja ter da bo potreba v tem boju iti še agilnejše na agitacijo, da branimo lastne interese ter s pozivom »Na delo« zaključil zborovanje.

Po občnem zboru sprejeta

Resolucija

se glasi:

Kovinarji, včlanjeni v Savezu Metalskih Radnika Jugoslavije, podružnica v Ljubljani, zbrani na članskem zborovanju v dvorani Mestnega doma dne 18. septembra 1927, po zaslišanju poročila o položaju na domačem delovnem trgu konštatirajo:

Vočigled abnormalne brezposelnosti delavstva kovinskih strok ni opažati, da bi merodajni činitelji, to so v prvi vrsti država, oblastne uprave in občine, posvečali temu vsekakor nezdravemu pojavu kakoršnokoli pozornost.

Dogaja se na primer, da v času ko Strojne tovarne in livarne v Ljubljani v svojem ključavničarskem in železokonstrukcijskem oddelku reducirajo kvalificirane delavce, istočasno oddaja pivovarna »Union« večja naročila svojih novih železokonstrukcijskih naprav v Nemčijo, ne da bi merodajni faktorji opozorili upravo pivovarne »Union« na vsekakor nerazumljivo postopanje, ki je protivno vsakemu pojmu razvoja zdravega narodnega gospodarstva.

Nerazumljivo je tako postopanje tudi iz nacionalnih ozirov.

Zbrani kovinarji nadalje ugotavljajo, da je delo, ki ga naročava uprava pivovarne »Union« v Nemčiji, glede kvalitativnosti, kakovosti materijala in preciznosti, kakor tudi cene, možno izdelati doma.

Zbrani kovinarji pričakujejo od uprave pivovarne »Union«, koje konzumente tvori izključno le prebivalstvo Slovenije, v glavnem pa delavstvo, da bo v zadnjem trenotku ipak oddala naročila kaki domači tvrdki že z ozirom na brezposelnost, ki vlada v kovinski industriji na domačem trgu, kar bi bilo edino pravilno, ker tudi v trgovskem pogledu pivovarna »Union« nima od strani Nemčije pričakovati nikakih kompenzacij.

Zborujoči kovinarji pozivajo vodstvo svoje strokovne organizacije, da upravi pivovarne »Union« raztolmači v tej resoluciji izraženo željo. Ako bi pa uprava pivovarne »Union« proti vsemu pričakovanju navzlic temu svoja naročila oddala v Nemčijo, naročajo vodstvu strokovne organizacije, da opozori na tako postopanje vse vladne in oblastne činitelje, ter stopi v dotiko z vsemi organi in organizacijami delavstva v Sloveniji, ki naj kot konzument izdelka te pivovarne temu primerno uravna svoje zadržanje.

Lesni delavci.

Plenarna seja upravnega odbora Osrednjega društva lesnih delavcev, ki se je vršila dne 15. avgusta t. l. je med drugim sklenila tudi nekatere spremembe pravilnika. Te spremembe stopijo v veljavo dne 1. oktobra 1927. Kakor znano, je zadnja glavna skupščina, ki se je vršila v Mariboru, dala plenumu odbora Osrednjega društva nalog, da tozadevno potrebno reformo izvede. Predlog sprememb se bo vsem funkcionarjem do 1. oktobra dostavil in je dolžnost funkcionarjev, osobito pa vseh podružničnih blagajnikov, da se po novih določilih strogo in točno ravnajo.

Upravni odbor.

Zadružna banka v Ljubljani

vabi

na subskripcijo delnic V. emisije.

V smislu sklepa izrednega občnega zbora z dne 12. septembra 1927 in z dovoljenjem ministrstva za trgovino in industrijo z dne 4. avgusta 1924 št. 4684 poviša Zadružna banka v Ljubljani svoj delniški kapital od 4,000.000 D na 5,000.000 Din z izdajo 10.000 novih delnic V. emisije po nom. 100 Din in to pod sledečimi pogoji:

Stari delničarji imajo opcijsko pravico do dodelitve ene nove delnice na vsake tri delnice prejšnjih emisij in to po tečaju 105 Din tel quel, za vse nadaljne delnice pa po tečaju 110 Din tel quel.

Novim subskribentom se dodelijo delnice po tečaju 112 Din tel quel.

Delnice predstoječe emisije bodo opremljene s kuponi od 1. I. 1928 dalje.

Subskripcija se vrši za Jugoslavijo pri:

Zadružni banki v Ljubljani, Aleksandrova cesta, ali
pri Splošni hranilnici in posojilnici za Jesenice in okolico, ali
pri Delavsko-kmečki hranilnici in posojilnici v Tržiču, ali
pri Hranilnem in posojilnem društvu delavcev v Mariboru, ali
pri Delavsko-kmečki hranilnici in posojilnici za Mežiško dolino v Prevaljah ter pri vseh podružnicah Konzumnega društva za Slovenijo.

V Ameriki pa pri:

Slovenski Narodni Podporni Jednoti, Chicago, Ill 2657 Lawndale Aveall.
Amalgamated Trust and Savings Bank, Chicago, Ill 111 West Jackson Blud, ali
International Bilding and Loan Assocition 6235 St. Clair Ave, Cleweland Ohio, ali
Frank Sakser, State Bank New York
Amalgamated bank of New-York 11/15 Onion Squars.

Pri izrabi opcijske pravice je predložiti tudi delnice prejšnjih emisij.

Subskripcijski rok poteče z dnem 10. decembra t. l. do katerega dne je položiti protivrednost podpisanih delnic v gotovini.

V Ljubljani, dne 12. septembra 1927.

Upravni svet.

Iz revirjev, tovarn in delavnic.

Umazana konkurenca.

Na Gorenjskem se prav lepo razvija tekstilna industrija. Poleg tekstilne tovarne v Tržiču se s hritrimi koraki bližajo lepemu razvoju zdaj še dve tekstilni tovarni v Kranju. Zakaj bi tudi nekaj ne izrabili domači in tuji kapitalisti vse ugodnosti za nje »lepe« Gorenjske? Drveče vode iz gorskih velikanov v dolino dajejo dovolj gonilne sile, ki se jo izrablja direktno ali se pa ista spreminja v številnih elektrarnah v električno silo, ki je spet zelo vporabna ravno v tekstilni industriji. Revno prebivalstvo »krasne« Gorenjske pa daje ceneno in ponižno delovno moč, ki pokorno gara ob fižolu, krompirju in »kofetu«. Res lepa domovina je Gorenjska zemlja za te revеže!

Ni čudno torej, da razvijajočo industrijo pozdravljajo revni Gorenjci na svoj lasten način. Lotila se jih je strahovita sebičnost in vse drvi za navidezno »lepim« zaslužkom v tovarno. Vsakih štirinajst dni sigurni denar dobi na roko! Tako seveda »lepa« Gorenjska sama na sebi ni bila radodarna, posebno ne napram kmetskim prebivalcem. Vse vidi le ta tovarniški zaslužek in že vnaprej šteje onih par borih dinarjev štirinajstdnevne plače. Kako bo ž njimi izhajal, oziroma kako bi izhajal, ko ne bi bilo od doma ne fižola, ne krompirja, ali pa pol litra kave v žepu v steklenici piva, se s takimi mislimi sploh ne ukvarja. Ne premišljuje čisto nič, kaj bo potem, če bo enkrat postal star in ga bodo pričele moči zapuščati. Delavske organizacije, delavski časopis, delavska zakonodaja itd., to vse je za njega le brezpomembna ter nadležna ropotija, ki jo neki ljudje najbrže pripovedujejo zgolj radi tega, da bi od nje živeli . . .

Vse torej, kar le more, drvi v tovarno v pohlepu za denarjem. Kaj bo v bližnji bodočnosti, jih nič ne briga. Kmečki fantje hočejo zaslužiti vsaj toliko, da bodo imeli v nedeljo za neobhodno pijačo, dekleta pa za potrebno parado. Dekleta iz okoliških često strganih vaških bajt pravijo s posebno odločno gesto, da naj mestne »frajle« vidijo, da one si tudi lahko nabavijo svilene nogavice, lakaste čevljičke itd. tudi za delovnik. Da pa njihov želodec velikokrat dobi le kavo trikrat na dan ter poleg kruha in vode nič drugega več, to skrbno utaje pred radovednim svetom.

Tovarna vleče in vleče vedno bolj sinove in hčere lepe Gorenjske, katere krasote ne more naše meščansko časopisje tujcem, bogatim seveda, nikoli dosti prehvaliti. Zlasti po kmetskih hišah zapušča mlajša generacija tiste toliko opevane krasote Gorenjske narave, prijazno solnce, kristalne studence in vode, zapuščajo duhteče pašnike, zelene livade in čisti zrak, ki se ga drugim toliko priporoča ter zamenjajo vse to s smrdljivo, prašno, nezdravo in okuženo atmosfero v tovarni. Denar — sveta vladar! In če ne gre sprejem v tovarni gladko, se poskušajo vsa sredstva, da bo sprejem omogočen. Uporablja se predvsem protekcija s pomočjo kakšne vplivnejše osebe. Tudi se »šmira« zelo često z jajci, maslom, piškami itd. Ako pa takih pripomočkov ni, se skuša dozeči sprejem — s pomočjo denarja. Zgodilo se je že, da je prišel v tovarno povpraševat za delom čvrst možakar. Ker pa nastavljenec tovarne ni kazal veselja, da bi koga sprejel v delo, sežе delaželjen v žep ter ponudi nastavljencu bankovec za 100 dinarjev . . . . Torej brezposelni revež ponuja denar za to, da bo zaposlen, da bo smel garati za drugega . . . .

So tudi slučaji, da ima manjši kmet doma gospodarstvo in več glav živine. Vkljub temu pa se pride ponujat v tovarno v službo. Tam se ga postavi k stroju in se mu tovarniški zrak, delo, slab zaslužek ter garanje tako dopade, da hoče oddati gospodarstvo v najem ter rajši ostati v tovarni. Da se taki ljudje poslužujejo vseh pomožnih sredstev, da le bodo deležni navidcznih dobrot tovarne, je lahko razumljivo. Če ne gre drugače, ponudi tudi končno ceneje svojo delovno moč, kakor jo ponuja tisti, ki je na tovarno naravnost navezan. In če taki reveži tiščijo danes v tovarno s pomočjo denarja in podobno, imajo tisti gotovo še možnost, odkoder lahko vzamejo in bi pri količkaj dobri volji najbrže v veliki množini slučajev živeli na drug način brez tovarne. Kako naj izhaja napram vsiljivim proletarcem tisti, ki je s svojim življenjem ter s preživljenjem svoje družine odkazan samo na tovarniški zaslužek? Na ta način je tudi tukaj ena konkurenca in sicer umazana, sebična konkurenca, katere ost občutijo sicer danas šele celotni proletarci. Ne bo dolgo trajalo ter jo bodo krvavo občutili tudi oni današnji napol proletarci, ki zmotno menijo, da bodo vedno v tistem ugodnem položaju od danes. Njihova konkurenca na kmetih raste v mlajši generaciji, ki bo slej ali prej zavzela njihove sedanje pozicije ter jih izrinila tja v neposredno bližino tovarne iskati in jesti tisti grenki kruh popolnega proletarca, kateremu so nekoč z umazano konkurenco zmanjševali itak že majhen in nezadosten košček kruha in mu na ta način otežkočali življenje. Je že tako danes urejen svet, da če kdo drugemo jamo koplje, najsi zavedno ali nezavedno, da se sam v nji končno znajde. J. P.

V imenu Strokovne komisije kot oblastnega odbora Z. D. S. Z. J. izdaja in urejuje ter za tiskarno odgovarja **Josip Ošlak** v Mariboru Tisk Ljudske tiskarne v Mariboru.